

NADLEŽNOSTI SUDA EUROPSKE UNIJE

U ovom informativnom članku opisuju se nadležnosti Suda Europske unije koji se sastoji od dva suda, [Suda](#) i [Općeg suda](#), i nudi razne pravne lijekove, kao što je navedeno u članku 19. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), člancima od 251. do 281. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), članku 136. Euratoma i Protokolu br. 3 priloženom Ugovorima o Statutu Suda Europske unije.

SUD

A. Izravne tužbe protiv država članica ili institucije, tijela, ureda ili agencije Europske unije.

Sud donosi presude u tužbama protiv država ili institucija zbog nepoštovanja obveza koje proizlaze iz prava EU-a.

1. Tužbe protiv države članice zbog neispunjavanja obveze

Postupke pokreće:

- ili Komisija nakon prethodnog postupka (članak 258. UFEU-a), a država ima priliku očitovati se o pritužbama i podnijeti obrazloženo mišljenje ([1.3.8.](#)),
- ili država članica protiv druge države članice nakon prethodnog upućivanja predmeta Komisiji (članak 259. UFEU-a).

Uloga Suda:

- utvrditi je li država prekršila svoje obveze, u kojem je slučaju država dužna odmah zaustaviti navedeno kršenje.
- Ako Sud, nakon što mu je Komisija uputila predmet, ustanovi da dotična država članica nije poštovala njegovu presudu, Sud može državi članici izreći novčanu kaznu (paušalni iznos i/ili obročno plaćanje kazne) čiji iznos određuje na temelju prijedloga Komisije (članak 260. UFEU-a).

2. Tužbe protiv institucija EU-a radi poništenja ili zbog propusta djelovanja

Pitanja obuhvaćena postupcima: slučajevi u kojima tužitelj traži poništenje mjere za koju smatra da nije u skladu s pravom EU-a (poništenje: članak 263. UFEU-a) ili u slučajevima kada institucija, tijelo, ured ili agencija propusti djelovati i time povredi pravo EU-a (članak 265. UFEU-a).

Podnošenje tužbe: postupke mogu pokrenuti države članice, same institucije ili bilo koja fizička ili pravna osoba ako se ti postupci odnose na mjeru (posebno na uredbu,

direktivu ili odluku) koju je usvojila institucija, tijelo, ured ili agencija EU-a i odnosi se na njih.

Uloga Suda: Sud proglašava akt ništavnim ili utvrđuje propust djelovanja, a u tom slučaju institucija koja je prekršila obvezu dužna je poduzeti potrebne mjere kako bi postupila u skladu s presudom Suda (članak 266. UFEU-a).

3. Ostale izravne tužbe

Budući da Opći sud ima nadležnost u svim prvostupanjskim postupcima o kojima je riječ u člancima 263., 265., 268., 270. i 272. UFEU-a, pred Sudom se pokreću samo postupci protiv odluka Komisije kojima se trgovačkim društvima određuju kazne (članak 261.), kao i postupci predviđeni [Statutom Suda](#) (kako je izmijenjen Uredbom br. 741/2012 (EU, Euratom) od 11. kolovoza 2012., Uredbom br. 2015/2422 (EU, Euratom) od 16. prosinca 2015. i Uredbom br. 2016/1192 (EU, Euratom) Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016.). Člankom 51. Statuta Suda propisano je da, odstupajući od pravila utvrđenog u članku 256. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske, Sud zadržava nadležnost u postupcima iz članaka 263. i 265. Ugovora o funkcioniranju Europske unije kada ih država članica pokreće protiv:

- akta ili propuštanja djelovanja Europskog parlamenta ili Vijeća, ili obiju spomenutih institucija kada odlučuju zajednički, osim:
 - odluka koje donosi Vijeće na temelju članka 108. stavka 2. trećeg podstavka Ugovora o funkcioniranju Europske unije;
 - akata Vijeća donesenih na temelju uredbe Vijeća o mjerama za zaštitu trgovine u smislu članka 207. Ugovora o funkcioniranju Europske unije;
 - akata Vijeća kojima Vijeće izvršava provedbene ovlasti u skladu s člankom 291. stavkom 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije;
- akta ili propuštanja djelovanja Komisije na temelju članka 331. prvog stavka Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Sud zadržava nadležnost i za postupke iz istih članaka kada ih pokreće pojedina institucija Unije protiv akta ili propuštanja djelovanja Europskog parlamenta, Vijeća, ili obiju tih institucija kada odlučuju zajednički, ili Komisije, ili kad institucija Unije pokreće postupak protiv akta ili propuštanja djelovanja Europske središnje banke.

B. Neizravne tužbe: pitanje valjanosti pred nacionalnim sudom (članak 267. UFEU-a – odluke o prethodnim pitanjima)

Za primjenu prava EU-a u pravilu su odgovorni nacionalni sudovi, kada to pojedini predmet iziskuje. Međutim, ako se na nacionalnom sudu postavi pitanje u vezi s tumačenjem prava EU-a, nacionalni sud može Sudu uputiti zahtjev za prethodnu odluku u tom predmetu. Ako je riječ o sudu najvišeg stupnja, upućivanje pitanja Sudu je obvezno. Pitanja o tumačenju ili valjanosti neke pravne odredbe EU-a podnosi nacionalni sud, obično u obliku sudske odluke, u skladu s nacionalnim postupovnim pravilima. Tajništvo o zahtjevu obavješćuje stranke u nacionalnom postupku, države članice i institucije Europske unije. Oni imaju rok od dva mjeseca za podnošenje svih pisanih očitovanja Sudu.

C. Drugostupanjska nadležnost

Sud je nadležan za razmatranje žalbi na presude i rješenja Općeg suda koje se isključivo odnose na pravna pitanja. Žalba pritom nema suspenzivan učinak.

Ako se smatra da je žalba dopuštena i utemeljena, Sud ukida odluku Općeg suda i sâm odlučuje u predmetu ili u protivnom predmet upućuje natrag na Opći sud koji se mora pridržavati te odluke.

DOSADAŠNJA POSTIGNUĆA

Sud se pokazao vrlo važnim čimbenikom, neki bi čak rekli i pokretačkom snagom, europske integracije.

A. Opća praksa

Njegovom presudom od 5. veljače 1963. u predmetu Van Gend & Loos ustanovljeno je načelo izravnog učinka prava Zajednice na sudovima država članica. Isto tako, njegova presuda od 15. srpnja 1964. u predmetu Costa protiv ENEL bila je od presudne važnosti za određivanje prava Zajednice kao samostalnog pravnog poretka nadređenog nacionalnim zakonskim odredbama. Druge značajne presude u predmetima zaštite ljudskih prava su presuda od 14. svibnja 1974. u predmetu *Nold*, kojom je Sud između ostalog potvrdio da su temeljna ljudska prava sastavni dio općih pravnih načela čije poštovanje on jamči (4.1.1.).

B. Posebni slučajevi

- Slobodno kretanje robe: presuda od 20. veljače 1979. u predmetu Cassis de Dijon kojom je Sud presudio da svaki proizvod koji je zakonito proizveden i stavljen na tržište u jednoj državi članici u načelu mora biti dozvoljen na tržištu svih drugih država članica.
- Slobodno kretanje osoba: presudom u predmetu Bosman iz 1995. godine utvrđeno je da je profesionalni sport gospodarska aktivnost čije se odvijanje ne smije ograničavati pravilima nogometnih saveza o transferima igrača ili pravilima o broju državljana drugih država članica u klubovima.
- Vanjska nadležnost Zajednice: presuda AETR od 31. ožujka 1971. u predmetu *Komisija protiv Vijeća* kojom je Sud Zajednici priznao pravo da zaključuje međunarodne sporazume u područjima koja su obuhvaćena propisima Zajednice.
- Sud je u predmetu Francovich i drugi iz 1991. razradio još jedan temeljni koncept: odgovornost države članice prema pojedincima za štetu koja im je nanesena zbog toga što nije prenijela direktivu u nacionalno pravo ili to nije učinila pravodobno te je tako prekršila svoje obveze.
- Razne presude koje se odnose na socijalnu sigurnost (predmet Defrenne iz 1976. za jednake plaće za muškarce i žene) te na zdravlje i sigurnost radnika (predmet BECTU iz 2001.).

Jedna je od glavnih zasluga Suda njegovo utvrđivanje načela prema kojemu se Ugovori ne smiju tumačiti usko, nego ih se mora razmatrati u svjetlu stanja integracije i ciljeva samih Ugovora. To je načelo omogućilo usvajanje zakonodavstva u područjima za koja

ne postoje izričite odredbe u Ugovorima, kao što je borba protiv zagađenja okoliša: u predmetu *Komisija protiv Vijeća* od 13. rujna 2005. Sud je Europskoj uniji dao ovlasti da donosi mjere koje se odnose na kazneno pravo u slučajevima kada je to „potrebno” kako bi se ispunili ciljevi u vezi sa zaštitom okoliša.

Pravosudna mreža Europske unije stvorena je na inicijativu predsjednika Suda Europske unije i predsjednika ustavnih i vrhovnih sudova 28 država članica povodom 60. obljetnice potpisivanja Ugovorâ iz Rima 2017.

Osmišljena je za promicanje razmjene informacija o sudskoj praksi između uključenih nacionalnih sudova i Suda EU-a. Na mrežnoj stranici s ograničenim pristupom, uključeni nacionalni sudovi i Sud Europske unije objavljuju informacije o svojoj sudskoj praksi u području prava EU-a, o pitanjima koja su nacionalni sudovi uputili Sudu Europske unije radi donošenja odluke o prethodnom pitanju te o bilješkama i studijama.

Prvo je postignuće mreže bilo stvaranje platforme za suradnju (platforma pravosudne mreže Europske unije), koja je dostupna na svim jezicima EU-a, a na kojoj se prikupljaju informacije o radu sudaca Suda Europske unije i nacionalnih sudaca u okviru njihovih pravosudnih aktivnosti. Suci imaju pristup alatu koji im omogućuje da svoju sudsku praksu te rad na istraživanju i analizi stave na raspolaganje svojim kolegama s ciljem razmjene znanja i poboljšanja učinkovitosti.

Platforma trenutačno ima više od 2 000 korisnika u ustavnim i vrhovnim sudovima država članica.

OPĆI SUD

(1.3.9)

A. Nadležnosti Općeg suda (članak 256. UFEU-a)

Sud Europske unije sastoji se od dvaju sudova, [Suda](#) i [Općeg suda](#). Budući da Sud ima isključivu nadležnost u postupcima između institucija i u postupcima koje država članica podnosi protiv Europskog parlamenta i/ili Vijeća, Opći sud ima prvostupanjsku nadležnost u svim ostalim postupcima te vrste, posebice u postupcima koje pokreću pojedinci ili u postupcima koje država članica pokreće protiv Komisije.

Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU) utvrđeno je da je Opći sud nadležan za vođenje prvostupanjskih postupaka o kojima je riječ u člancima 263., 265., 268., 270. i 272. UFEU-a, posebice u sljedećim područjima, osim u slučaju kada ih pokreće država članica, institucija EU-a ili Europska središnja banka, u kojem slučaju isključivu nadležnost ima Sud (članak 51. Statuta Suda Europske unije):

- postupci za poništenje akata institucija, tijela, ureda ili agencija EU-a ili postupci zbog propuštanja djelovanja koje pojedinci ili pravne osobe pokreću protiv institucija (članci 263. i 265. UFEU-a),
- postupci koje država članica pokreće protiv Komisije,
- postupci za naknadu štete koju su nanijeli institucije, tijela, uredi ili agencije EU-a ili njihovo osoblje (članak 268. UFEU-a),
- sporovi o ugovorima sklopljenima od strane Unije ili u njezino ime u kojima se nadležnost izričito dodjeljuje Općem sudu (članak 272. UFEU-a),

- postupci koji se odnose na intelektualno vlasništvo i koji se pokreću protiv Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo odnosno protiv Ureda Zajednice za biljne sorte,
- sporovi između Unije i njezinih službenika, uključujući sporove između svih institucija i svih tijela, ureda ili agencija, s jedne strane, i njihovih službenika s druge strane,
- postupci protiv odluka Europske agencije za kemikalije.

Statutom se nadležnosti Općeg suda mogu proširiti i na druga područja.

Općenito, na prvostupanjske presude Općeg suda moguće je podnijeti žalbu Sudu, ali samo u odnosu na pravna pitanja.

B. Odluke o prethodnim pitanjima

Opći sud ima nadležnost za odlučivanje o prethodnim pitanjima (članak 267. UFEU-a) na područjima utvrđenima Statutom (članak 256. stavak 3. UFEU-a). Međutim, s obzirom na to da u Statut nisu utvrđene odredbe u tom smislu, trenutačno je samo Sud nadležan odlučivati o prethodnim pitanjima.

C. Nadležnost u žalbenom postupku

Na odluke Općeg suda može se u roku od dva mjeseca podnijeti žalba Sudu, ograničena na pravna pitanja.

SLUŽBENIČKI SUD EUROPSKE UNIJE

Sporovi između Unije i njezinih službenika preneseni su 1. rujna 2016. na Opći sud ([1.3.9.](#)), što je značilo raspuštanje Službeničkog suda Europske unije osnovanog 2004. godine. Uredbom br. 2016/1192 (EU, Euratom) Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o prijenosu na Opći sud nadležnosti za odlučivanje u prvom stupnju o sporovima između Europske unije i njezinih službenika ukinuta je Odluka Vijeća br. 2004/752/EZ (Euratom) kojom je osnovan Službenički sud Europske unije. Predmeti Službeničkog suda koji 31. kolovoza 2016. nisu bili riješeni preneseni su 1. rujna 2016. na Opći sud, koji ih je nastavio rješavati u onoj fazi u kojoj su bili tog datuma, pri čemu je zadržan učinak postupovnih radnji koje je u vezi s njima poduzeo Službenički sud. Ako neki predmet bude prenesen Općem sudu nakon rasprave, usmeni dio postupka ponovno će se otvoriti.

Za žalbe na odluke Službeničkog suda koje su se razmatrale u trenutku prijena nadležnosti 1. rujna 2016. ili koje su podnesene nakon tog datuma uveden je prijelazni režim. Nadležnost za rasprave o tim žalbama i donošenje odluka u vezi s njima i dalje ima Opći sud. Stoga članci od 9. do 12. Priloga I. Statutu Suda moraju ostati mjerodavni za te postupke.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Prema članku 257. UFEU-a, Parlament i Vijeće, u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom, mogu osnivati specijalizirane sudove pridružene Općem sudu na kojima se u prvom stupnju raspravlja i donose odluke o predmetima ili postupcima pokrenutima u posebnim područjima. Europski parlament i Vijeće u tom slučaju postupaju donošenjem

uredbe na prijedlog Komisije nakon savjetovanja sa Sudom ili na zahtjev Suda nakon savjetovanja s Komisijom.

Prema članku 281. UFEU-a, Statut Suda Europske unije utvrđen je posebnim Protokolom, a Europski parlament i Vijeće mogu ga izmijeniti i nadopuniti u okviru redovnog zakonodavnog postupka.^[1]

Parlament je jedna od institucija iz članka 263. UFEU-a koja može pokrenuti postupak (kao stranka) na Sudu.

Udo Bux
05/2019

[1] Uredba br. 741/2012 (EU, Euratom) od 11. kolovoza 2012., Uredba br. 2015/2422 (EU, Euratom) od 16. prosinca 2015. i Uredba br. 2016/1192 (EU, Euratom) Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016.

